

יש בה שתי מצוות לא-תעשה

[שלא למנות בן אדם שאינו חכם כדיני תורה, אף-על-פי

שהוא חכם בתקנות אחרות]

תיד שנמנע בית-דין הגדול או ראש גלות שלא יעמיד בן לשפט את העם שלא למד חכמת התורה ובאור משפטיה הישרים והצדיקים; נאפלו יהיו בו כמה מדות נכבדות, אחר שאינו יודע וקקי בתקמת התורה אין ראוי למנותו בן; ועל זה נאמר: לא תכירו פנים במשפט. וכן פרשו זכרונם לברכה: "לא תכירו פנים במשפט", זה המנהג להושיב בנים — כלומר שאליה באה אנתרה זו.

ונאמר זכרונם לברכה: שמא תאמר: איש פלוני נאה או גבור או עשיר או שיודע בכל לשון, אושיבנו בן — לך נאמר "לא תכירו פנים" וגומר, לפי שנמצא מופה את התיב ומחייב את הנכאי, ולא מפגי שהוא רשע, אלא מפגי שאינו יודע.

שרש מצנה זו נגלה הוא לכל.

דיניה, בגון מה שאמרו זכרונם לברכה, שקשם שאריד הראוי להיות בן להיות יודע דיני התורה, כמו-כן צריך להיות בעל מדות ואדם קשר, שלא יאמר לו הגדון "טל קורה מבין עיניך", כלומר קשט עצמך ואת-כך קשט אחרים. הרי הוא אומר בתורה גבי בנים "אנשים חכמים", כלומר יודעי התקמה לדון בין אמת; "וידעים לשבטיכם", אלו שרוח הבריות נוחה מהם; "אנשי חיל", שהם גבורים במצוות ומדקדקים על עצמם וכוברים את יצרים, עד שלא יהיה להם שום גנאי ושום בעור, ופרקם נאה. ובכלל אנשי חיל, שיהיה להם לב אמיץ להציל עשוק מיד עושיק, בענין שנאמר: וקם משה וישען; ומה משה רבנו עליו השלום ענו, אף כל בן צריך להיות ענו. ויתר פרטיה, מבארין בסנהדרין ובמקומות אחרים בפנינו.

ונוהגת מצנה זו בכל מקום ובכל זמן. ועובר על זה ומנה בן שאינו חכם, מתמת עשרו או טוב מדותיו או מאהבתו אותו או מתמת כבוד קרוביו (בטל עשה זה) [עבר על לא-תעשה זו], וענשו גדול מאד, שקל עגש דיני שקר שדין אותו בן מתסרון ידיעתו עליו עליו, כי הוא הגורם.

ומכלל מצנה זו גם-כן, לפי הדומה, שקל מי שברר אותו בן העקל למנות עליהם ממנים לשום ענין, שישים כל השקתו וכל דעתו למנות מהם הראויין והטובים על אותו מנוי שהקל צריכין אותו, ולא יגור מפגי איש למנות מי שאינו ראוי.

אמרו חכמים על מי שהוא מעמיד בן שאינו הגון, שהוא כאלו הקים מצבה, שנאמר: ולא תקים לך מצבה; ואם הוא מקום שיש בו תלמיד-חכמים, אמרו שהוא כאלו נטע אשה, שנאמר: לא תטע לך אשה כל עץ אצל מזבח יי אלהיך. ועוד אמרו שקל המנהג בן מתמת עשרו, על זה נאמר: לא תעשון אתי אלהי כסף ואלהי זהב. ועוד האריכו בענין זה ואמרו שדין שנסן ממון כדי שיתמנה בן, אסור לעמד מפניו ומקילין הרבה בכבודו, ואמרו עליו שהטלית שמתעטף בה תהיה בעיניך כמרדעת המור. ודרך החכמים הראשונים

שבחרין מלהתמנות בנים, אלא במקום שאין גדול מהם.